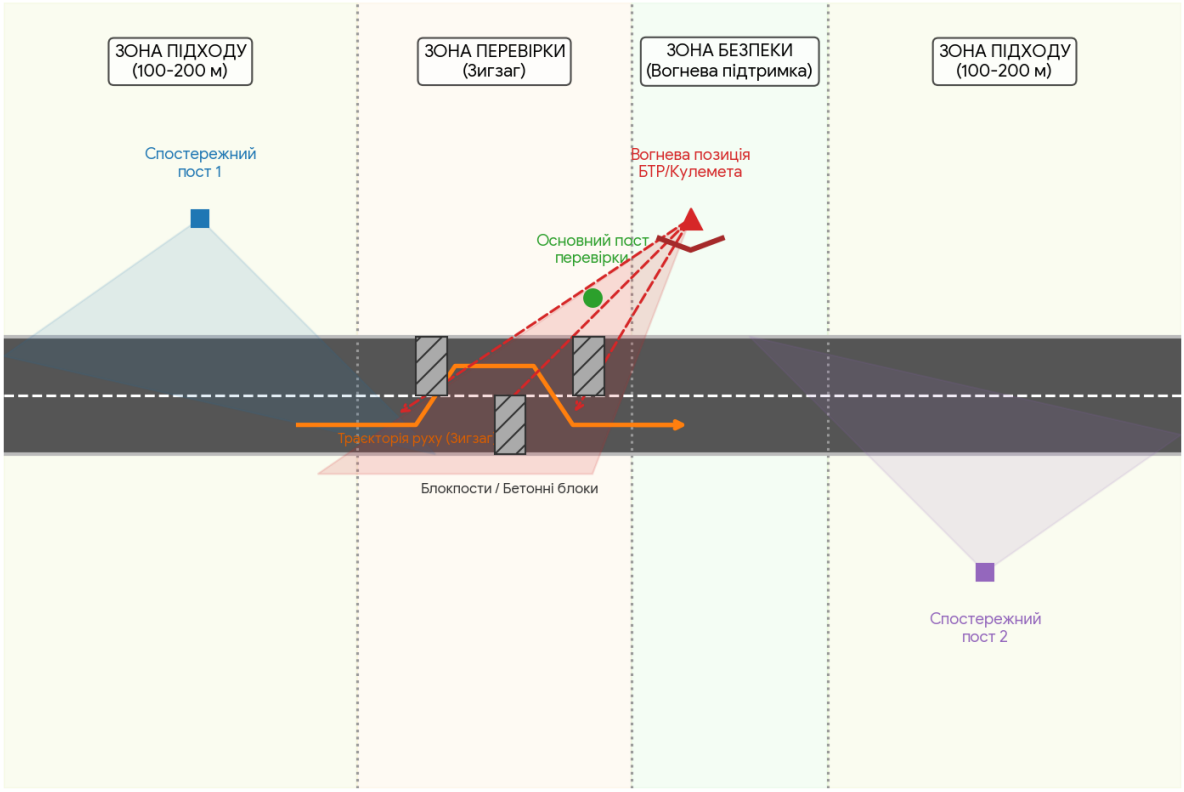
Порівняльна таблиця моделей територіальної оборони Естонії та України.

Критерій порівняння	Модель Естонії	Модель України
Організаційний статус	Добровільна державна організація військового спрямування, що має власну юридичну автономію, традиції та майно з 1918 року.	Окремий рід сил Збройних Сил України (Сили ТрО), сформований на базі Закону «Про основи національного спротиву».
Підпорядкування	У мирний час діє автономно під контролем Міністерства оборони; під час воєнного стану інтегрується в Сили оборони.	Входить до загальної структури ЗСУ, підпорядковується Головнокомандувачу ЗСУ через Командувача Сил ТрО.
Характер комплектування	Виключно добровільний	Змішаний: кадрове військове ядро та добровольчі формування територіальних громад .
Зберігання зброї	Дозволено домашнє зберігання особистої штатної автоматичної зброї, набоїв та спорядження членами організації.	Зброя зберігається централізовано у кімнатах зберігання зброї військових частин.
Залучення жінок та молоді	Має розвинені структурні підрозділи:жінки,хлопці, дівчата.	Жінки служать на загальних засадах у ЗСУ; військово-патріотичне виховання молоді відокремлене.
Фінансування	Державний бюджет , членські внески членів організації , добровільні пожертви та доходи від майна.	Державний бюджет, співфінансування за рахунок бюджетів місцевих громад .
Бойове застосування	Захист своїх регіонів, партизанська та диверсійна робота у тилу ворога, цивільна оборона.	Окрім оборони своїх регіонів, за рішенням Головнокомандувача підрозділи ТрО масово залучаються до бойових дій на передовій.

Графічна схема- пам’ятка розташування постів та секторів спостереження на типовому блокпосту ТрО.

Типова тактична схема блокпоста ТрО

Питання для самоперевірки:

1. Які три історичні субстрати (етнічні та цивілізаційні пласти) сформували унікальний генетичний та культурний «код» української нації, і який внесок кожного з них?
1)Автохтонний (трипільсько-ранньослов’янський): забезпечив безперервність генетичного ядра, традиції землеробської культури, осілий спосіб життя, сакралізацію землі, розвиток ремесел та елементи матріархату,поваги до жінки.

2)Степовий (скіфо-сарматський, кочовий): вніс елементи військової демократії, культуру індивідуальної воїнської звитяги, конярство, специфічну зброю та заклав фундамент майбутнього козацтва як лицарського стану.

3)Класично-античний та Візантійський (середземноморський): інтегрував українські землі у європейську цивілізацію через правову культуру, християнську державність, архітектуру, писемність.

2. Як теорія спадкоємності українського етногенезу М. Грушевського науково

спростовує пропагандистські міфи про «штучне» походження України?

У своїй праці «Звичайна схема „руської“ історії» (1904) Михайло Грушевський науково довів, що Київська Русь була державою українсько-руського етносу, а не «спільною колискою».Він обґрунтував пряму лінію етногенезу: Анти - Поляни/Деревляни - Київська Русь - Галицько-Волинська держава - Литовсько-Руська держава - Козаччина - Модерна Україна.

3. У якому році та в якому літописі вперше зафіксовано писемну згадку назви «Україна», і в якому контексті це було зроблено?

Назва «Україна» вперше зафіксована у 1187 році в Київському літописі .

Контекст: описуючи смерть переяславського князя Володимира Глібовича після походу на половців, літописець зазначив: «і плакашася по нім всі переяславці... о нім же Україна багато потужила».

4. Чому в контексті національного спротиву українська мова розглядається як фактор національної безпеки та «ментальний кордон» держави?

Українська мова маркує суверенний простір, деокупує свідомість від наративів агресора та унеможливлює використання росіянами концепту «захисту російськомовного населення» як приводу для вторгнення. Це лінія оборони, яка захищає інформаційне поле та згуртовує суспільство навколо єдиного смислового центру.

5. Що означає концепція «національної стійкості» (Resilience) на прикладі країн Балтії та Скандинавії, і як вона корелює з українським феноменом тотального опору?

Концепція Resilience у країнах Балтії та Скандинавії передбачає, що захист держави — це обов'язок не лише армії, а всього суспільства. Якщо ворог заходить на територію, державні інститути, бізнес та громадяни автоматично переходять у режим спротиву, де капітуляція є юридично та практично неможливою. Кореляція з українським феноменом: український «тотальний опір» з 2022 року став живою децентралізованою реалізацією цієї концепції: масовий волонтерський рух, швидке формування ТрО, партизанські дії, збереження функцій бізнесу під обстрілами та горизонтальна самоорганізація громад без прямого наказу згори.

6. Яке офіційне законодавче визначення поняття «національний спротив» закріплено у базовому Законі України, та на які статті Конституції він спирається?

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про основи національного спротиву»:Національний спротив — це комплекс заходів, які організовуються та здійснюються з метою підготовки громадян України до протидії воєнній агресії та/чи іншим загрозам національній безпеці, надання обороні України всеохоплюючого характеру шляхом залучення широких верств населення до забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави. Базовий Закон спирається на такі статті Конституції України:Стаття 17: Захист суверенітету і територіальної цілісності України є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.Стаття 65:

Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України.

7. У чому полягає стратегічна мета надання обороні України тотального (всенародного) характеру згідно з діючою воєнною доктриною?
Згідно з Воєнною доктриною, стратегічна мета полягає у невизначеності та неприйнятності втрат для агресора. Переведення оборони у всенародний формат демонструє ворогу, що кожен метр землі, кожне вікно та кожне селище чинитимуть активний опір. Це нівелює чисельну чи технологічну перевагу супротивника, роблячи ціну окупації економічно, військово та політично неможливою для нього.

8. Охарактеризуйте три рівні мотиваційного ядра особистості захисника України в умовах правового режиму воєнного стану.
1)Макрорівень (Суспільно-державний/Ідеологічний): захист існування української нації, збереження державної незалежності, свободи від тиранії, відновлення територіальної цілісності та почуття історичної справедливості.

2)Мікрорівень (Локально-груповий/Соціальний): захист власної родини, дітей, конкретної домівки чи рідного міста, а також феномен «побратимства».

3)Індивідуальний рівень (Особистісний/Психологічний): професійна самореалізація як воїна, збереження особистої гідності, внутрішня потреба діяти та не залишатися осторонь під час екзистенційної кризи.

9. Як Закон України регулює питання інклюзивності (для осіб з інвалідністю) та свободи совісті (для студентів, чиї релігійні переконання забороняють брати зброю)?
-Інклюзивність (особи з інвалідністю): особи з інвалідністю звільняються від обов'язкової військової служби, але мають право долучатися до національного спротиву на добровільній основі

-Свобода совісті та релігійні переконання студентів: Законодавство України (зокрема ст. 35 Конституції та Закон «Про альтернативну (невійськову) службу») гарантує право на заміну виконання військового обов'язку альтернативною службою, якщо релігійні переконання особи забороняють користуватися зброєю. Під час дії воєнного стану це право обмежене, проте при проходженні обов'язкових курсів підготовки (наприклад, «Основи національного спротиву» в університетах) студенти, чия віра забороняє брати зброю, залучаються виключно до цивільних модулів програми: домедична допомога, цивільний захист, топографія та логістика.

10. Назвіть три фундаментальні вертикалі (складові) національного спротиву України та вкажіть, яке військове командування здійснює провідну роль у керівництві кожною з них.
Територіальна оборона ТрО-командувач Сил територіальної оборони ЗСУ (під загальним керівництвом Головнокомандувача ЗСУ).

Рух опору- командувач Сил спеціальних операцій (ССО) ЗСУ.

Підготовка громадян - міністерство оборони України у взаємодії з іншими міністерствами (МОН, Мінветеранів) та органами місцевого самоврядування.

11. Який специфічний статус має Рух опору: у чому його мета, який рід сил ЗСУ ним керує та чому інформація про нього є державною таємницею найвищого рівня?
Мета: ведення партизанської війни, проведення розвідувально-диверсійних дій, зрив планів окупаційних військ, ліквідація колаборантів та звільнення окупованих територій.Керує: сили спеціальних операцій (ССО) ЗСУ. Дані про форми, методи, фінансування, склад, структуру та учасників Руху опору засекречені. Це необхідно для забезпечення безпеки підпільників та їхніх родин, захисту агентурної мережі на окупованих територіях від контррозвідки ворога та гарантування раптовості спецоперацій.

12. Хто такі члени ДФТГ з юридичної точки зору, на який строк вони підписують контракт, та який вид зброї їм дозволено застосовувати під час виконання завдань?
ДФТГ не є військовослужбовцями ЗСУ, вони є цивільними громадянами (добровольцями), які виконують завдання територони у вільний від основної роботи час без звільнення з неї.Контракт добровольця територіальної оборони підписується строком на 3 роки.Під час виконання завдань їм дозволено застосовувати особисту мисливську зброю, а також штатну стрілецьку зброю та інші види озброєння, які видаються військовим командуванням ЗСУ відповідно до бойового розпорядження.

13. Опишіть порядок підпорядкування ДФТГ: чи є вони самостійними військовими одиницями у межах своїх територіальних громад?
ДФТГ не є самостійними або автономними військовими одиницями.Вони створюються за ініціативи громад, але діють під безпосереднім керівництвом командира батальйону Сил ТрО ЗСУ, у зоні відповідальності якого знаходиться територіальна громада. Усі завдання ДФТГ отримують виключно через вертикаль командування Сил ТрО ЗСУ.

14. Які історичні форми військово-територіального устрою України (від давньоруського віча до козацького полково-сотенного устрою та Холодного Яру) є прямими аналогами сучасних Сил ТрО та ДФТГ?
-Давньоруське віче та градське рушення : збір міщан та селян для безпосереднього захисту стін свого міста під час облоги (прямий аналог місцевого ДФТГ).

-Козацький полково-сотенний устрій: військово-адміністративний поділ, де кожна територіальна одиниця у мирний час була органом самоврядування, а під час загрози миттєво мобілізувалася у бойову одиницю за територіальним принципом.

-Повстанські загони Холодного Яру (1919–1922): організація спротиву за територіально-мережевим принципом, де кожне село формувало свій загін оборони, координуючись через Головний штаб Холодноярської республіки.

15. Яким є регламент взаємодії постів ДФТГ, підрозділів ЗСУ та патрульної поліції під час охорони об'єктів критичної інфраструктури в умовах комендантської години?

Підрозділи ЗСУ забезпечують вогневе прикриття,патрульна поліція здійснює мобільний патрульний контроль прилеглих зон, перевірку документів та затримання порушників; пости ДФТГ виконують завдання безпосередньої статичної охорони периметра об'єкта, спостереження та допуску на об'єкт.Взаємодія відбувається через єдину радіомережу . Кожні 12–24 години штаб зони ТрО доводить до всіх учасників (ЗСУ, Поліція, ДФТГ) єдиний пароль та відгук для ідентифікації.У разі виявлення ДРГ або порушників пост ДФТГ негайно дає сигнал тривоги. Патрульна поліція блокує підступи, а черговий підрозділ ЗСУ (група швидкого реагування) висувається для нейтралізації загрози.